

אור שלום

מרכז אורני ללימוד פנימיים הגורם והגמול
לאורו של האצמ"ר מקומה"א י"ט אהר"ר שלום ספרין לזכרה

דוא"ל - <mailto:info@ohrshalom.net>

http://www.ohrshalom.net - באינטרנט

"נר ה' נשמת אדם" – העלון מוקדש לעילוי נשמות			
מוניח מיכאל בן יוסף	בירן שינדל בת לייב	כהן אהרן בן בכור	לרנר צלה בת ראובן
פנינה בת יוסף	בכור בן מיכאל	כהן ויקטוריה בת מרדכי	מעברי יוסף בן יעיש
שרה לאה בת אדולף	דרסה אדל בת ז'ק	כץ אייזיק בן שמואל	נחום מרים בן יעקב
יעקב בן שמעון	זיסמן מרינה בת וולף	לוי אליעזר בן יהושע	פוטר אהרון בן הרש
איתמר בן גרשון	פרקש אילנה בת בן ציון	ציון דוד בן חיים	מיכאל בן אלכסנדר
סילביא בן חיים	שור גולדה בת אליעזר		שאול יצחק בן אליהו

העלון מוקדש לרפואת כל חולי עם ישראל

שנה שנייה	פרשת יתרו -	כ"ב שבט תשס"ז
העורך - צחור ג.	מוצ"ש - חברון - 17:59	הד"נ - חברון - 17:00
		עלון מספר - 130

מאורות הפרשה – "מדוע אתה יושב לבדך"

על שאלת יתרו את משה רבינו: "מדוע אתה יושב לבדך" וכו' ענה לו משה: "כי יהיה להם דבר בא אל" (יח, טז). הקשו המפרשים שהיה צריך לומר "באים אל", בלשון רבים. וגם קשה מה תשובה היא זאת על שאלתו "מדוע אתה יושב לבדך" (פסוק יד).

אמר האדמו"ר שאפשר לתרץ על פי מה שכתב ב"מעשה רוקח", שלכאורה קשה איך אפשר שתהיה השראת השכינה בבית דין, הרי אחד מבעלי הדין משקר, וכת שקרנים אינם מקבלים פני השכינה (סוטה מ"ב.), אלא שבשעת המשא ומתן של הדיינים ביניהם אז בעלי הדין יוצאים מהחדר (סנהדרין ל.), ויש השראת השכינה. אמנם עדיין קשה שכל זה טוב אם הם הרבה דיינים, אבל אם דין אחד דן את הדין, ואינו שולח את הבעל דין מעל פניו רק הוא נושא ונותן בלבד, שוב קשה איך השכינה שורה.

וזה שאמר יתרו למשה רבינו ע"ה "מדוע אתה יושב לבדך", הלא על ידי זה "וכל העם ניצב עליך" - ואינם צריכים לצאת, וחסרה השראת השכינה ח"ו, לכן "איעצך ויהי אלקים עמך" (פסוק י"ט) - אתן לך עצה שתהיה השראת השכינה בבית דין, שתוסיף דיינים, ואז יצטרכו = בעלי הדין לצאת בשעה שהדיינים ידונו בינם לבין עצמם. וכשיצאו, אז על כל פנים תהיה בבית דין השראת השכינה, [ודפח"ח].

והנה טענת יתרו צודקת רק במקום שבעלי הדין מתאמצים זה נגד זה, וכל אחד טוען עבור עצמו, אבל אם יהיה דין תורה בדומה למעשה באלכסנדר מוקדון (ירושלמי ב"מ פ"ב ה"ה), שכל אחד טען שהאוצר הוא של חברו, אז אין אף אחד משקר, ובטוענים טענות כמו אלו אין נחוץ שב' בעלי הדין יבואו לבית דין, אלא גם אחד יוכל לשאול את הדין בשאלות כאלו וכמו בשאלות של איסור והיתר.

ויש לומר שזו הייתה תשובת משה רבינו ע"ה ליתרו. אל תחשוב שהדיני תורה אצלי הם כמו שאתה סבור, שכל אחד טוען שלי הוא, לא כן הדבר אצלי, אלא "כי יהיה להם דבר", בא - רק אחד - אלי, "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - הם רעים אהובים וכל אחד רוצה בזכות חברו, וממילא אין חשש של שקר, ויתרו לא היה יכול להבין את זה, ולכן אמר "נבל תבל" (פסוק י"ח), אך באמת משה רבינו ע"ה בקדושתו השפיע שיהיה כן, ומחמת ענוותנותו קיבל עצת יתרו, והקב"ה הסכים על ידו, משום דורות הבאים.

או אפשר לומר שיתרו בשמעו תשובת משה רבינו ע"ה הבין בעצמו שאין זה אלא לשעתו, שמשה רבינו ע"ה בקדושתו משפיע כן, אך לדורות אי אפשר שיהיה דבר כזה, שכל הציבור יהיו במדרגה כזאת, לכן אמר לו את הצעתו למנות דיינים, ודייק לומר "ושפטו את העם בכל עת" (פסוק כב) בכל הזמנים ובכל הדורות.

מאורות המידות – "עם חכם ונבון"

כתוב אחד אומר "כי אתם המעט מכל העמים" (שם ז', ז'), וכתוב שני אומר "כי עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (שם ד', ו'). והשאלה היא, האם זה עם גדול או עם קטן? אבל העניין של "עם חכם ונבון", "חוקים ומשפטים צדיקים", הוא דבר עקרוני. בעם ישראל יש עיקרון, שאין לנו דבר שנקרא שכבות קבועות של אנשים שלא יודעים. כמעט בכל עם ולשון זה מין עקרון, שיש אנשים שיודעים ויש אנשים שלא יודעים, יש כתות של אנשים שהם המלומדים, ויש כתות של אנשים שהם הנבערים, והדבר הזה נשמר בכל מיני חברות, ולא רק שהוא נשמר - הוא גם נעשה עניין של אידיאל.

העיקרון אצלנו הוא, שכל הגוי הגדול, כל אחד מישראל, אנחנו רוצים שיהיה חכם ונבון. יש פה הבדל במהות, שאני רוצה שכל אחד יגיע לדרגה. לאיזו דרגה? כמה שרק אפשר. מהצד הזה אין גבול שאני אומר לו: תראה, עד כאן מותר לך לדעת. וזה גם הענין של מעמד הר סיני שבו הולכים כולם. באים לשמוע את הקב"ה, ומי בא לשמוע אותו? כל עם ישראל, בלי שום חילוקים.

ולכן יש כל מיני דברים, כמו שהוא אומר בתנא דבי אליהו: "אמר אליהו: מעיד אני עלי שמים וארץ, בין איש, בין אשה, בין עבד, בין שפחה הכל לפי מעשיו רוח הקודש שורה עליו". הוא לא מדבר רק על זה, שבן אדם זוכה שיתנו לו איזה חלק קטן בגן עדן, פירורים, אלא שרוח הקודש שורה עליו. הוא יכול להיות עבד, הוא יכול להיות שפחה, ובכל זאת יכול להיות שרוח הקודש שורה עליו, הכל לפי מעשיו.

מאורות הדרש –

שונה הוא עם ישראל מכל העולם, בזה שקיבל את התורה בהר סיני, והתורה היא שיצרה את אופיו ועיצבה את דמותו בתור עם התורה, ממלכת כהנים וגוי קדוש, עם גורלו המיוחד והמיועד לו מאת הקב"ה. כבר עם בריאת העולם הושתת יסודו על קורא הדורות מראש.

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" ואמרו חז"ל (מובא ברש"י) "בשביל התורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית" ותנאי התנה הקב"ה עם הבריאה על מנת שיקבלו את התורה. אומות העולם, מאידך גיסא, לא קיבלו את התורה, ואינן מחויבות לקיים את מצוותיה פרט לשבע מצוות בני נח.

ומכיוון שהתורה היא עצם מעצמותו של עם ישראל - כשם שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת, כך לא יוכלו העם הזה לשנות את טיבו ומהותו בתור עם התורה. כל עם ולשון שבעולם יכולים להשתנות, להחליף דרכי תרבותו ואורחות חייו. עמים רבים היו בעולם ששינו את עורם ועברו מפולחן לפולחן, לפי רוח הזמן והנסיבות, פעם ברצון פעם בתוקף שלטון כובש וכדו'.

נאמר בשם בעל "שפת אמת" מגור זצ"ל, כתוב בתורה (במדבר כ"א, ב) שישאל בקשו מאת ה' "אם נתון תתן את העם הזה ביד". אומר על כך רש"י "עמלק שינה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינם כנענים. ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונום לשון כנען - אמרו נתפלל סתם, שנאמר: "אם נתון תתן את העם הזה ביד".

מצד הלשון נראה העם כנען ומצד הלבוש כעמלק, התיישבו להתפלל סתם על "העם הזה". ומקשה בעל ה"שפת אמת" הרי יכול היה עמלק לשנות גם לשונו וגם לבושו, כך שהיה נראה ממש כמו כנען, והיו ישראל מתפללים על כנען, והתפילה לא הייתה מועילה כלפי עמלק?

ומתריך: אילו עמלק היה משנה לבושו ולשונו כמו כנען, היה באמת הופך לעם כנען ושוב הייתה תפילת ישראל פוגעת בו, כי בעצם אין הבדל בין עם לעם מלבד בבוש ובלשון המיוחד שבעם ישראל הוא, איפוא, שלעולם לא יוכל לעבור לפסים אחרים, כי הוא ותורתו היינו הך.

אמנם בתולדות עמנו קמו עלינו "מהרסיך ומחריביך" בצורה של אישים או תנועות שרצו להכניס שינויים יסודיים בעם ישראל. היו אלה הצדוקים, הבייתוסים ומאוחר יותר הקראים שעמדו לעקור אמונת חכמים והתורה שבעל פה רבות סבלנו מהם, אך מה היה בסופם של אלה? עליהם עבר הכלח ועם ישראל חי וקיים ומוסיף לטוות חוטי קיומו עם תורתו שכתב ובעל פה ללא זיז כלשהו, בתקופות יותר מאוחרות שוב קמו על עמנו ומתוך עמנו כאן שרצו לבולל את העם בתרבות העמים תחת דגל ההשכלה ומחיקת ציון.

היו מאבקים ואיברים מדולדלים נותקו מגוף האומה - המשכילים הללו אבד זכרם ו"דידן נצח". ברם הסטרא אחרא אל אמר נואש ושוב קמה תנועה מתוך הנחשלים שבעמנו שקראה ללאומיות נבובה תחת סיסמת ציון והכרזה זדונית כי ככל העמים בית ישראל.

חלקים גדולים של הנוער הלך שבי אחרי אידיאלים מזויפים אלה והוטבעו בים של הפקרות והתכחשות, וגם עד היום הזה כאשר עומדים בפני שוקת שבורה אינם מודים על האמת כי לעם ישראל אין שום תחליף מלבד תורתו הנצחית כמו שאמר רבינו סעדיה גאון "אין אומתנו אומה אלא בתורתה".

מאורות הזוהר – מעמד הר סיני

הני עשר אמירין וכו': אלו עשרת הדברות של התורה, הם כלל של כל מצוות התורה, כלל שלמעלה ומטה, כלל של עשרה מאמרות של בראשית. אלו נחקקו על לוחות אבנים, וכל האוצרות שהיו בהם, נראו לעיני הכל, לדעת ולהסתכל בסוד תר"ג מצות התורה הכלולים בהם, הכל נראה לעיניים, הכל הוא בתבונה, בהסתכלות הלב של כל ישראל, והכל היה מאיר לעיניהם.

בהוא שעתא וכו': בשעה ההיא, כל סודות התורה וכל סודות העליונים והתחתונים לא נחסר מהם. משום שהיו רואים עין בעין זיו יקר של אדונם, מה שלא היה כיום ההוא, מיום שנברא העולם, שהקב"ה נגלה בכבודו על הר סיני.

ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו, "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא". אתה יכול לומר, שהיה כיום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני, אינו כן. משום שביום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני. הוסר הזוהמא מהם, וכל הגופים היו מצוחצחים כצחות מלאכים העליונים, כשמתלבשים בלבושי צחצחות לעשות שליחות אדונם.

ובהוא מלבושא מצחצחא וכו': ובלבוש הוא המצוחצח נכנסים לאש ואינם יראים, כעין מלאך הוא של מנוח, כשנראה לו ונכנס בשלהבת ועלה השמים, שכתוב, "ויעל מלאך ה', בלהב המזבח". וכשהוסר מהם זוהמא ההיא, נשארו ישראל גופים מצוחצחים בלי טינוף כלל, והנשמה שבפנים הגוף היתה כזוהר הרקיע לקבל אור.

הכי הווי ישראל וכו': כן היו ישראל, שהיו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם, מה שלא היה כן על הים, כי לא הוסר מהם הזוהמא בזמן ההוא, וכאן בסיני שפסקה הזוהמא מן הגוף, אפילו עוברים שבמעמי אמם היו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם, וכולם, כל אחד ואחד קבל כראוי לו.

וההוא יומא הוה וכו': ויום ההוא היתה שמחה לפני הקב"ה, יותר מיום שנברא בו העולם, משום שיום שנברא העולם לא היה העולם בקיום עד שקבלו ישראל את התורה, שכתוב, "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

כיון דקבילו ישראל וכו': כיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני אז התבשם העולם ונתקיימו שמים וארץ. והקב"ה נודע למעלה ולמטה, ועלה בכבודו על כל. ועל יום ההוא כתוב, "ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר". ואין עז אלא תורה, שנאמר, "ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

מאורות היכל הברכה – "אבוא אליך וברכתך"

כתב הסבא קדישא מהר"א זיע"א [שמות, כ, כ"א] "אבוא בוא"ו אשר אני בעצמי אזכיר את שמי אבוא את השם אליך שישירה אליך וברכתך. והאי אבוא דרגא עילאה ששם שם המפורש, ואבוא חסר הוא מלשון ביאה, כמבואר בדברי מרן, אבל סתם אבוא הוא בוא"ו מצחות לשון הקודש.

מאורות הסיפור החסידי – הרה"ק רבינו שמואל מסלאנימא זצוק"ל – בעל "דברי שמואל"

רבינו נולד בשנת תר"י לאביו רבי יחיאל מיכל אהרן בנו יחידו של מרן בעל יסוד העבודה מסלונים. בילדותו זכה לשחר פניו של מרן הרה"ק מקאברין, ואת הוד חכמתו שאב מבארו של זקנו שהאציל עליו מהודו וחבבו כבבת עינו.

כמו כן הרבה בנסיעות לשחר פני צדיקי דורו והיה נערץ ונקדש בעיניהם, במיוחד אצל הרה"ק מצאנז ששהה בהיכלו במשך תקופה ארוכה, ואצל הרה"ק מטשארטקוב שהיה מסתופף בצילו לעתים תכופות. נתעלה לשמי רום בן ס"ו שנים ביום י"ט שבט תרע"ד ומנו"כ בווארשא. דברי תורתו נדפסו בספר "דברי שמואל".

בין חפצי הקודש של רבינו היתה לו קופסת טבק של הרה"ק מקאליסק, וחיבה יתירה הייתה לו לחפציו של צדיק זה, ותמיד הייתה עמו ולא הניחה מתחת ידו, פעם נעלמה הקופסה וחפשו אותה בחורים ובסדקים ולא מצאו, עד שנלאו מלבקשה עוד, ורבינו נצטער מאוד על האבדה.

לימים נקלע ר' זעליג לידער בבית אחד ממכריו בארץ הקודש, ולתדהמתו ראה שהקופסה של הרבי של הרבי נמצאת אצלו, שהלה לא עמד בניסיון ונטלה. ביקש ר' זעליג שיתנה לו ויחזירה לבעליה, ומסרה הלה בידו, ושמח מאוד שיזכה להשיב את הגניבה ולהרנין את לבו של הרבי שהצטער על אבדנה.

כשנסע לסלאנים נכנס אל הקודש בשמחה גדולה והציג את הקופסה וסיפר איך נזדמנה לידו אך לתדהמתו ביקש ממנו רבינו שישאירה אצלו ולא רצה לקחתה ממנו, ואמר, הלא כשיראו את זה אצלי יזכרו שיהודי מארץ ישראל נכשל ולקחו זה יגרום שיחשבו רעות על "ארץ ישראל איד"... ודימה הענין למה שציוותה תורה "וגם את הבהמה תהרוג", שציוותה תורה להרוג את הבהמה בכדי שלא יאמרו זאת הבהמה שנכשל פלוגי עמה.

כשנסע לבקר בארץ ישראל הגיע לחופי יפו ת"ו, והספינה עגנה מחוץ לנמל והיו מתקרבים בסירות אל היבשה, והישמעאלים מנהיגי הסירות, היו עוצרים בעודם בים, ומבקשים תוספת שכר, באימם שאם לא יוסיפו להם ישליכו את הנוסע המימה. כשפנה כך הסבל לרבינו תפסו רבינו בחזקה ולפת אותו ואמר לו - אם לים הרי שנינו יחד... ונענה הערבי בפחד, אהא, הרי אתה משלנו... והניחו ולא הטרידו עוד. [לוקט מהספר "מאמר מרדכי"]

מאורות לילדים ונוער – "זכור ושמור"

הרב הצדיק ר' הירש מרימנוב היה נקרא בשם ר' הירש משרת, כי לפני שכהן כרבי היה משרת בבית רבו וקודמו, הצדיק ר' מנדיל מרימנוב, נזדמן פעם שהצדיק ר' הירש התראה עם אחד מהגדולים שבדורו, ושאל אותו גדול את ר' הירש לפירוש דברי רש"י בברכת כהנים: "כה תברכו את בני ישראל אמור להם - אמור, כמו: זכור ושמור".

השיב לו הצדיק: כששמתי את רבי הצדיק ר' מנדיל מרימנוב אירע פעם אחת, שכבר הגיע יום החמישי ובבית לא הייתה אף פרוטה לצרכי שבת. הרבנית ביקשה ממני, שאלך הצדיק ואשאלו מה לעשות. אך כשנכנסתי לחדרו של הצדיק וראיתי את גודל התעסקותו ודבקותו בעבודת השם לא מלאני לבי להטרידו, וחזרתי לאחורי. הגיע יום החמישי בערב, והרבנית התחילה להציק לי שאלך סוף סוף להזכיר הצדיק שאין כל מאומה לשבת.

הלכתי - ושוב ראיתי שהוא עסוק בתורה ועבודה בהתלהבות ובדבקות, ושוב לא יכולתי להפסיקו ולהטרידו. כשהגיע יום השישי בבוקר, ובבית עדיין אין דגים ולא בשר ולא כלום, נכנסתי שוב לחדר הצדיק, ואז אמר לי הצדיק מעצמו: לך וקח את הקדירה שמבשלים בה דגים, תשים לתוכה מים, ותשפות אותה על האש. וכך תעשה גם בקדירה של הבשר ושל שאר תבשילי השבת.

תמהתי ואמרתי: רבי! מה נבשל באותן הקדירות, הלא אין דגים ואין בשר? השיב לי רבי: כתוב בתורה: "והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו". אנחנו מחויבים לעשות את ההכנה, והשבת כבר תביא בעצמה מה שצריך.

וכך היה. לקחנו את הקדירות, שמנו בהן מים, ושפתנו אותן על האש. כעבור זמן מה בא פתאום כפרי אחד, ושאל אם יוכל לשבות אצלנו, כי הוצרך לרגל איזה ענין להיות בעיר בשבת, ורצונו לשבות בבית הרב, והוא הביא עמו כל צרכי שבת ביד רחבה: דגים חיים ובשר ושומן וכו'. מובן, שברצון רב קיבלנו את האורח לשבת, והיה לנו עונג שבת כראוי.

וכך הוא הענין - סיים הצדיק ר' הירש - גם בברכת כהנים: האם הכהנים בכח עצמם ממשיכים את הברכות? הלא כתוב: "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"! אלא שהקב"ה צוה שהכהנים יעשו את כל ההכנות שיש בידם לעשות: יטלו ידיהם, יחלצו נעליהם, יפרשו כפיהם, ויאמרו "יברכך" וכו', ושוב בא אחר כך הקב"ה בעצמו ואומר שעתה "ואני אברכם". וזהו שכתב רש"י: "אמור להם, כמו זכור ושמור". ברכת כהנים היא דוגמת הכנת שבת. [סיפורי חסידים]

החידה השבועית -

א. מה הפירוש "וינוער"?

ב. מה הפירוש "גזית"?

ג. "לבעבור נסות אתכם בא האלוקים". מה הפירוש "נסות"?

ד. מהיכן למדים שאסור להזכיר את שם המפורש אלא בבית הבחירה?

גשרות יתרו אביהם המדין "אזי אלו" קניא ארבע ג.ד. 88 מיקוד 90100

השיעור השבועי מקיים בכל יום אחיבי בבית גב"ד מקלט בניני 400 בשעה 21:30 הצביא מוזמן